

GMO FREE TURKISH COTTON Standart

Versiyon 3.0 31.01 2022

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm: GENEL BİLGİLER

1. GİRİŞ

1.1. “GMO Cotton” ve “GMO Free Cotton” Tanımı

1.2. Dünya Pamuk Üretimi ve Türkiye

2. GMO FREE TURKISH COTTON STANDARDI GENEL BİLGİLENDİRME

2.1. Amaç ve Kapsam

2.2. GMO Free Turkish Cotton Standardı Nedir?

2.3. GMO Free Turkish Cotton Standardının Gelişimi

2.4. GMO Free Turkish Cotton Standardı ve Garanti Markası Etiketleri Fikri Hakları

2.5. Referans Belgeler

İkinci Bölüm: SERTİFİKASYON KRİTERLERİ

1. SERTİFİKASYON SÜRECİ VE KAPSAM SERTİFİKASI

2. BİLGİ VE FAALİYETLERE ERİŞİMİN SAĞLANMASI

3. YILLIK DENETİMLER

4. ÜRÜN TRANSACTION SERTİFİKASI

Üçüncü Bölüm: GMO FREE TURKISH COTTON STANDARDI KRİTERLERİ

1. KALİTE YÖNETİMİ

1.1. Sorumluluklar

1.2. Belgeler

1.3. Eğitim ve Yetkinlik

1.4. Kayıtlar

2. HAMMADDE KOŞULLARI

3. SAF ÜRÜN VE KARMA ÜRÜN İÇİN KOŞULLAR

4. ETİKETLEME KOŞULLARI

5. AYIRMA VE TANIMLAMA

6. İZLENEBİLİRLİK İLKELERİ

7. GELEN ÜRÜNÜN KONTROLÜNE İLİŞKİN İLKELER

8. ÇEVRE KRİTERLERİ

9. SOSYAL KRİTERLER

10. NUMUNE ALMA VE TEST KRİTERLERİ

11. LOGO KULLANIM KRİTERLERİ

12. GEÇİCİ MADDE

Ekler:

1. TANIMLAMALAR

Marka/Standart Sahibi 1:

Adı: İzmir Ticaret Borsası (İTB)
Adresi: Gazi Bulvarı No:2 Konak-İzmir
Telefon: +90.232.4251370
Faks: +90 232 484 29 54
E-Posta: arge@itb.org.tr, info@itb.org.tr
Vergi Dairesi: Konak Vergi Dairesi
Vergi Numarası: 484 001 5664

Marka/Standart Sahibi 2:

Adı: Ulusal Pamuk Konseyi (UPK)
Adresi: Milas Çevre Yolu üzeri, Akeller Cad. No:76 Söke-Aydın
Telefon: +90 549 899 35 00
Faks: +90 256 512 29 05
E-Posta: info@upk.org.tr
Vergi Dairesi: Söke
Vergi Numarası: 899 036 3310

Marka/Standart Sahibi 3:

Adı: İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB)
Adresi: Yenibosna Merkez, Coban cesme Mevkii Sanayi Cad. Dis Ticaret Kompleksi B
Blok 8. Kat, 34196
Telefon: +90 212 454 02 00
Faks: +90 212 454 02 01
E-Posta: info@ithib.org.tr , itkib@hs01.kep.tr
Vergi Dairesi: Yenibosna
Vergi Numarası: 481 002 7859

Yazışma Adresi:

Adı: GDOsuz Pamuk A.Ş.

Telefon: +90 537 778 45 36

E-Mail: info@gmofreeturkishcotton.org

Adres: Akdeniz mah. Şehit Fethibey Cad. Pamuk İşhanı no: 32A İç Kapı no: A

Konak/İzmir

Vergi Dairesi: Konak

Vergi Numarası: 3891585858

Birinci Bölüm

GENEL BİLGİLER

1. GİRİŞ

1.1. "GMO Cotton" ve "GMO Free Cotton" Tanımı

Bir canlının genetik diziliminin değiştirilmesi ve ona kendi doğasında bulunmayan farklı bir özellik kazandırılması amacıyla; kesme, yapıştırma ve çoğaltma işlemleri kullanılarak başka bir canlıdan gen aktarımı yapılabilmektedir. Bu teknoloji dünya genelinde İngilizce "Bio-Technology" terimi ya da "BT" kısaltması ile anılmakta ve bu teknoloji ile elde edilen organizmalara İngilizce "Genetically Modified Organisms" veya kısaca "GMO" denilmektedir. Bu bağlamda BT teknolojisi ile üretilmiş GMO içeren tohumlarla yetiştirilen pamuk bitkisi ve bundan elde edilen pamuk ürünleri de yine İngilizce "BT Cotton" ya da "GMO Cotton" olarak anılmakta, GMO içermeyen tohumlarla yetiştirilen pamuk bitkisi ve bundan elde edilen pamuk ürünleri ise "Non-GMO Cotton" ya da "GMO Free Cotton" olarak adlandırılmaktadır. Bu terimlerin Türkçe karşılıkları "Biyoteknoloji (Bt)", "Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO)", "GDO'lu Pamuk" ve "GDO'suz Pamuk" veya "GDO'dan Ari Pamuk" tur. Bu standartta söz konusu bu terimlerin Türkçe karşılıkları kullanılmaktadır. Marka adı için ise, uluslararası açılımı dikkate alınarak, "GMO Free Turkish Cotton" tercih edilmiş ve marka bu adla tescil ettirilmiştir.

1. 2. Dünya Pamuk Üretimi ve Türkiye

Biyologlar tarafından yeryüzünde 10 ila 20 milyon yıldır yetiştirilmekte olduğu tahmin edilen pamuk, insanla yaşamı boyunca iç içe olan bir üründür; tam da bir reklam kampanyasında ifade edildiği gibi "**Pamuk, hayatımızın kumaşıdır**". Ayrıca diğer emtiadan farklı olarak hem tarlalarda hem de fabrikalarda emek yoğun üretim süreçlerini gerektirdiği için hiç bir endüstriyel tarım ürününe olmadığı kadar tüm yer küreyi kapsamıştır. Pamuk çalışan nüfus ve küresel ticaret açısından yüz yıllar boyu süregelen önemini korumaktadır.

Halen beş kıtaya yayılı 62 ülkede, yaklaşık değerlerle yılda 33 milyon hektar alanda 26 milyon ton (lif) pamuk üretilmektedir. Hindistan, Çin, ABD, Pakistan ve Brezilya gibi büyük üreticilerin tamamının içinde olduğu 17 ülkede, toplam alanların %75'inde **üretim %80 kadarı** ABD menşeli GDO'lu tohumlar kullanılarak yapılmaktadır. Geri kalan 45 ülkenin 42'sinde, yasak olmamasına rağmen GDO'lu tohum kullanılmamakta; diğer üç ülkede (Türkiye, Yunanistan ve İspanya) ise sadece **GDO'suz tohumlarla** pamuk yetiştirilmektedir.

Anadolu MS ilk yüz yıllardan bu yana pamuk yetiştirilen kadim bir coğrafyadır. Türkiye 2000 yılında **Cartagena Biyogüvenlik Protokolünü** imzalamak suretiyle biyoçeşitliliğin korunması, biyolojik kaynakların sürdürülebilir nitelikte kullanılması, toplumsal bilinç düzeyinin yükseltilmesi, yasal düzenlemelerin yapılması ve teşvik sisteminin getirilmesi gibi konularda sorumluluk üstlenmiştir. Bu sorumluluk kapsamında 2010 yılında **"Biyogüvenlik Kanunu"** ve bu kanuna dayalı **"Genetiği Değiştirilmiş Gıda ve Yemlerin İzlenebilirliği ve Etiketlenmesine Dair Yönetmelik"** yayımlayarak yürürlüğe konulmuş ve bu bağlamda **hiç bir GDO'lu pamuk çeşidi onaylanmamıştır**. Türkiye özgür iradesiyle aldığı bu karar sayesinde hem **saf GDO'suz pamuk asıl ve yan ürünleri üreticisi**; hem de saf, hiç kirlenmemiş **GDO'suz gen kaynağı ülke** olarak dünya pamukçusunda çok önemli ve özgün bir konum kazanmıştır. Halihazırda küresel GDO'suz pamuk üretiminin yaklaşık %20'sini üreten ve bu kapasitesini %50 oranında arttırabilecek agro ekolojik potansiyele sahip ülke olması bu önemi daha da anlamlı kılmaktadır. Ne var ki, Türkiye'ye eşsiz fırsatlar sunan bu konum, aynı zamanda dünya pamukçuluğu adına ciddi sorumluluklar da yüklemektedir. **Bundan böyle Türkiye, kirlenmemiş GDO'suz pamuk gen kaynağına sahip en büyük pamuk üreticisi ülke olarak, biyoçeşitliliğin ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını ve genetik kaynakların kullanımından doğacak faydanın adil paylaşımını sağlamakla yükümlüdür.**

"GMO Free Turkish Cotton" Garanti Markası GDO'suz Türk Pamuğunun dünya genelinde tanınmasını ve bu bağlamda GDO'suz pamuk üretiminin küresel nihai tüketiciler nezdinde fark edilmesini sağlamak suretiyle hem bu fırsatların faydaya dönüştürülmesi hem de ilgili sorumlulukların yerine getirilmesinde etkin rol oynayacaktır.

2. GMO FREE TURKISH COTTON STANDARDI GENEL BİLGİLENDİRME

2.1. Amaç ve Kapsam

Bu standardın amacı, Türkiye'de GDO içermeyen tohumlar kullanılarak üretilmiş pamuk asıl ürünleri **"lif"** ve **"çiğit"** ile bunların işlenmesiyle elde edilen lif ve çiğit kökenli yan ürünlerin işlendiği tüm sanayi süreçlerinde üretici kriterlerini belirleyerek çevresel ve sosyal sorumluluk sahibi bir üretimi garanti altına almak ve ürün izlenebilirliğini sağlayarak son tüketiciye etiketleme ile GDO içermeyen güvenilir ürünler sunmaktır. Standart bu

amaca çırçırılama işleminde başlayarak GDO'suz pamuğun lif ve çığıt asıl ürünleri ile lif ve çığıt kökenli yan ürünlerinin işlendiğı tekstil, hazır giyim, kozmetik, gıda, yem, organik gübre, ecza, temizlik, ambalaj, plastikler, kağıt vd. sanayilerinin bütün işleme sürecini ve ticaret adımlarını sertifikalandırmak ve bu sayede tarladan nihai tüketiciye uzanan zincirde yer alan bütün GDO'suz pamuk asıl ve yan ürünlerinin takibini yaparak ulaşmayı hedeflemektedir.

Bu standarda Türkiye'de GDO'suz tohum kullanılarak yetiştirilmiş kütlü pamukları işleyen çırçır işletmeleri ile pamuk asıl ürünleri (lif, çığıt) ile lif ve çığıt kökenli yan ürünlerini işleyerek saf ya da karışım, yarı mamul veya mamul ürünlere dönüştüren, bu ürünlerin ticaretini yapan ve ürünlerini belgelendirmek isteyen bütün firmalar başvurabilir. Bu başvuru tamamen gönüllülük esasına dayalı olup herhangi bir zorunluluk içermez.

2.2. GMO Free Turkish Cotton Standardı Nedir?

GMO Free Turkish Cotton Standardı; pamuk asıl ve yan ürünlerinin işlendiğı tüm sanayi süreçlerinde Türkiye'de GDO içermeyen tohum kullanılarak üretilmiş pamuk asıl ve yan ürünlerinin satın alımının, işlenmesinin ve kullanımının izlenmesi, üretici kriterlerinin belirlenmesi ve belgelendirilmesi için oluşturulmuş bir standarttır.

Bundan sonra yer alan metinlerde GMO Free Turkish Cotton Standardı,, "**standart**" olarak, GMO Free Turkish Cotton Standardına göre sertifikalandırılmış mamul veya yarı mamul GDO'suz pamuk asıl ve yan ürünleri ise "**standart ürünleri**" olarak da anılacaktır.

Bu standart nihai tüketicilerin satın aldıkları ürünlerin etiketlerinde hammadde olarak, bildirilen oranlarda, Türkiye'de GDO içermeyen tohum kullanılarak elde edilmiş pamuk asıl ve yan ürünlerinin kullanıldığından emin olmalarını sağlar. Ayrıca, tedarik zincirinde yer alan firmalar için, yarı mamul veya mamul ürünlerin hangi oranlarda standart ürünü içerdiğinin belgelenmesinde kullanabilecekleri bir araçtır.

2.3. GMO Free Turkish Cotton Standardının Gelişimi

Bu Standart ilk kez "Ulusal Pamuk Konseyi" ve "İzmir Ticaret Borsası" iş birliğinde oluşturularak 2011 yılında uygulamaya konulmuştur. Daha sonra, 'GMO Free Turkish Cotton' Garanti Markasının yenilenmiş logosu ve kapsamı ile TÜRK PATENT (Türk Patent ve Marka Kurumu) tarafından tescilli gerçekleştirilmiş ve standart bu gelişmeler doğrultusunda güncellenerek Ağustos 2018 tarihinde ikinci versiyonu yayımlanmıştır. Bu arada Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin (TİM) talebi üzerine, ülkemiz Tekstil ve Hazır Giyim Sektörlerini temsilen İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçı Birlikleri (İTHİB) markaya üçüncü ortak olarak katılmış ve Standart baştan sona yenilenerek, işbu üçüncü versiyonu 31.02.2022 tarihinde uygulamaya konulmuştur.

2.4. GMO Free Turkish Cotton Standardı ve Garanti Markası Etiketleri Fikri Hakları

"GMO Free Turkish Cotton" ibare ve/veya logosuna ait kalite standartları, marka hakları dahil tüm fikri ve sınai haklar üzerinde Ulusal Pamuk Konseyi (UPK), İzmir Ticaret Borsası

(İTB) ve İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçı Birliği (İTHİB) müştereken mülkiyet hakkına sahiptir. Söz konusu haklar İTB'nin 2/3 , UPK'nın 1/3 oranında pay sahibi oldukları 'GDO'suz Pamuk A.Ş.' tarafından kullanılacaktır.

2.5. Referans Belgeler

Belgelendirme ve Etiketleme Kılavuzu:

GMO Free Turkish Cotton belgelendirme sistemine dâhil olan firmaların ürünlerin etiketlenmesi ve reklam faaliyetlerinde uymakla yükümlü oldukları kuralları ve lisans ücretlerini açıklar.

Etiket Onay Formu:

Ürünlerde ve reklam amacıyla kullanılacak olan etiketlerin mütecanis kullanımını sağlamak amacıyla kullanılan onay formudur.

Sertifikasyon Kuruluşları Onay Şartları ve Prosedürü:

Sertifikasyon kuruluşlarının onaylanması ve onay sürecinin akreditasyon kurallarına uygun bir şekilde devam ettirilmesiyle ilgili kuralları açıklar.

Transaction Sertifika (TC) Düzenleme Prosedürü:

Bu prosedür, onaylı Sertifikasyon Kuruluşlarının (Certification Body-CB), GMO Free Turkish Cotton standardına uygun olarak Transaction Sertifikası düzenlerken takip etmesi gereken kuralları belirler. Bu prosedür ve buna bağlı taslakların amacı, TC başvurusu yapan müteşebbis, TC düzenleyen Sertifikasyon Kuruluşu ve TC kullanan müşterilerinin aynı prosedür ve sertifika formunu kullanmalarını sağlamaktır. Bu durum belgelendirme süreçlerinde yaşanacak olası karışıklıkları önleyecektir.

Transaction Sertifikası: Belgelendirmeyi hak kazanmış olan ürünlere ve tedarik zincirinde hammadde, yarı mamul veya nihai ürünlerin ticari faaliyetleri için düzenlenecek olan sertifika formatıdır.

Kapsam Sertifikası: Denetim sonucunda belgelendirilmeyi hak kazanan firmalar için düzenlenecek olan sertifika formatıdır.

İkinci Bölüm

SERTİFİKASYON KRİTERLERİ

1. SERTİFİKASYON SÜRECİ ve KAPSAM SERTİFİKASI

GMO Free Turkish Cotton Standardı sertifikasyonuna katılmak isteyen firma, GMO Free Turkish Cotton markasının yönetiminden sorumlu GDO'suz Pamuk A.Ş.'i tarafından yetkilendirilmiş sertifikasyon kuruluşuna başvurarak faaliyet alanı, yeri, yürüttüğü aktivite ve üretilen ürünler gibi sertifikasyon kuruluşunun talep ettiği tüm detayları bildirir.

Firmanın, beyan ettiği bilgiler ve bu standart doğrultusunda fiziki bir denetimden geçmesi gerekir. Bu denetim sonucunda sertifikasyon firması tarafından pozitif ve negatif bulguları içeren kontrol raporu yayınlanır. Firma yetkili personeli tarafından bu rapor her iki tarafın imzasını içerir şekilde teslim alınır ve negatif bulgular doğrultusunda gerekli düzeltici faaliyetler gerçekleştirilir. Düzeltici faaliyet sonuçlarının sertifikasyon firması tarafından onaylanmasından sonra firmanın GMO Free Turkish Cotton Standardı kapsamında üretim ve/veya ticaret yapabilirliğini gösteren “**Kapsam Sertifikası (KS)**” yayınlanır. Firmanın standarda göre denetimden geçtiğini ve standart ürünlerinin işlemesine ve ticaretini yapmasına izin verildiğini gösteren “Kapsam Sertifikası” geçerliliği bir (1) yıldır. Bütün bu süreç firma adına fason işlem yapacak alt üretici konumundaki firmalar için de uygulanır.

2. BİLGİ VE FAALİYETLERE ERİŞİMİN SAĞLANMASI

Sertifikasyon talep eden firma, denetim amacıyla, ünitenin tüm bölümlerine ve tüm tesise ve aynı zamanda hesaplara ve ilgili destekleyici belgelere erişim iznini sertifikasyon firmasına vermek zorundadır. Firma, sertifikasyon firmasına denetim amacıyla gerekli olan tüm bilgileri sağlayacaktır.

3. YILLIK DENETİMLER

Sertifikasyon firması, en az yılda bir (1) kez tüm tesislerin tam bir fiziksel denetimini yapmak zorundadır. Ayrıca, sertifikasyon firması, habersiz denetim ziyaretleri yapma hakkına sahiptir. Bu ziyaretlerde öncelik, özellikle riskin yüksek olduğu ve GMO içeren ürünlerin işlendiği bilinen ya da şüphelenilen ünitelerdir.

4. ÜRÜN TRANSACTION SERTİFİKASI

“**GMO Free Turkish Cotton Ürün Transaction Sertifikası**”, tüketicilerin ürünün etiketlerinde bildirilen oranda standart ürünlerini içerdiğinden emin olmalarını sağlayan; ayrıca ürün üretiminin çevresel kurallara ve sosyal etik değerlere uygun olarak yapıldığını göstermekte yardımcı olan, ilgili sertifikasyon kuruluşunca yayınlanmış bildirimdir. Üreticinin sattığı “GMO Free Turkish Cotton” etiketli ürün için “Ürün Transaction Sertifikası” alması zorunludur. Transaction Sertifikası başvurusu sırasında, başvuru yapan firma hammadde kaynağının ispatını yapmakla yükümlüdür.

Üçüncü Bölüm

GMO FREE TURKISH COTTON STANDARDI KRİTERLERİ

1. KALİTE YÖNETİMİ

1.1. Sorumluluklar

Standartın gerekliliklerini, organizasyon içerisinde uygulamak için genel sorumluluk ve yetkiye sahip bir yönetici, işveren ya da işveren vekili tarafından atanmalıdır. Standartın

yürütülmesiyle ilgili diğer bütün personel, görev ve sorumluluklarıyla beraber tanımlanmalıdır.

1.2. Belgeler

Organizasyon, bu standart için uygulanabilir tüm şartları kapsayan, prosedürleri ve/veya çalışma talimatlarını oluşturmalı ve uygulamalıdır. Organizasyon her prosedür ve/veya talimatın uygulamasından sorumlu olan kişiyi belirlemelidir. Organizasyon, alım ve satımını yaptığı standarda ait hammadde ve ürünler arasındaki dengeyi, kütle hesabı yaparak balans tablosu üzerinde göstermekle yükümlüdür.

1.3. Eğitim, Yetkinlik

Organizasyon, standardın uygulanmasında görev alan personeli standart ile alakalı olarak bilgilendirmelidir. Verilecek eğitimler standart ile alakalı prosedür, talimat ve bunların uygulamalarını kapsamalıdır. Verilen eğitim kayıtları muhafaza edilmeli ve yeni görev alan çalışanlar için bu eğitimler tekrarlanmalıdır.

1.4. Kayıtlar

Organizasyon, standardın uygulanabilir şartlarını kapsayan, güncel ve güncel olmayan bütün kayıtları muhafaza etmelidir. Satın alma ve satış belgeleri, eğitim kayıtları, üretim kayıtları, miktar özetleri dahil olmak üzere tüm kayıt ve raporlar için, saklama süresi en az beş (5) yıldır.

2. HAMMADDE KOŞULLARI

2.1. Bu standardın sertifikalandırma süreci Türkiye’de GDO’suz tohum kullanılarak üretilmiş kütlü pamukların çırçırlanmasıyla ortaya çıkan pamuk asıl ürünleri (lif ve çiğit) ile başlar. Bunun için söz konusu pamuk asıl ürünlerinin “**T.C. Organik Tarım Yönetmeliği**” veya “**T.C. İyi Tarım Uygulamaları Yönetmeliği**” veya “**İyi Pamuk (Better Cotton) Standardı’ndan** herhangi birine uygun olarak üretilmiş olması ve bununla ilgili sertifikaya sahip bulunması ya da dönem itibarıyla sertifika sürecinde olduğunu kanıtlamış bulunması zorunludur. Bu standardın sertifikalandırdığı ilk adımı oluşturan çırçırılama işlemi yapan firmaların hammaddeleri için aranması gereken koşullar, ilgili Borsa tarafından verilen ve üzerinde “GMO Free Turkish Cotton” logosu, Çırçır İşletmesi Kodu ve etiket Seri Numarası yazılı “GMO Free Turkish Cotton” etiketi ile hammadde tedarikine dair müstahsil makbuzları ya da Elektronik Ürün Senetleridir (ELÜS). Ayrıca hammaddenin ispatına dair sertifikasyon kuruluşu, şüphe duyması halinde gerekçe açıklamak koşuluyla ve standart sahibince uygun bulunan durumlarda, iddia edilen pamuk asıl ürünlerinden (lif, çiğit) numune alınarak GMO var/yok analizi uygulanabilir. **Bu analiz sonucunun “GMO Free Turkish Cotton” olarak kabulü için eşik değer “binde dokuz (%0,9)” dur.** Analiz sonucunda ilgili örnekte dış etkenlerden kaynaklanan GDO bulaşmasının saptanması halinde, bu bulaşma binde dokuz ve altında bir oranda ise ilgili pamuk asıl ve yan ürünü “GMO Free Turkish Cotton” standardına uygun ürün kabul edilir ve ürüne “GMO Free Turkish Cotton” etiketini kullanma hakkı verilir; dış kaynaklı bulaşmanın binde dokuz eşik değerinin

üstünde olması durumunda ise, ilgili pamuk asıl ve yan ürünü “GMO Free Turkish Cotton” standardına uygun ürün olarak kabul edilmez ve ürüne “GMO Free Turkish Cotton” etiketini kullanma hakkı verilmez.

2.2. Sertifikalandırma sürecinin başlatılacağı Çırçır İşletmesi “Müstahsil Makbuzları” veya “Elektronik Ürün Senetleri-ELÜS” ile ispatlanan hammadde tedarikine uygun kapasite ve ilgili standartları karşılayan özellikte Kurutma Ünitesine sahip olmalıdır.

2.3. Sertifikalandırma sürecinin başlatılacağı lif pamuk balyaları tümüyle %100 konvansiyonel pamuk hammaddesinden üretilmiş bezle ambalajlanmış olmalıdır.

2.4. Çırçırılama işlemi sonrasındaki süreçlerde kullanılacak pamuk asıl ürünleri (lif, çiğit) ile bunların değişik sanayilerde işlenmesiyle ortaya çıkacak mamul ve yarı mamul, ikincil ve üçüncül ürünlerin (havsız –delinte- tohum, bitkisel yağ ve yağ türevleri (kozmetikler, eczalar, yalıtkanlar vs.), küspe ve türevleri (un, yem, organik gübre vs.), linter ve türevleri (gıda ambalajı, plastikler, film, kağıt vs.) bu standarda uygunluğunun ispatı için bir önceki tedarikçiden alınan **Transaction Sertifikasının** beyan edilmesi zorunludur. Bir önceki tedarikçiden alınmış Transaction Sertifikası olmayan, sadece GDO’lu pamuk içermediğine dair analiz sonuç raporu bulunan yarı mamuller GMO Free Turkish Cotton Standardı için ham madde olarak kabul edilemez.

3. SAF ÜRÜN VE KARMA ÜRÜN BİLEŞİMİ İÇİN KOŞULLAR

3.1. Bu standarda göre etiketlenecek, sadece pamuk asıl ve yan ürünlerinden elde edilmiş, **saf, tekstil ve diğer bütün sanayi ürünlerinin içeriklerinin tamamı (%100’ü)** bu standardın hammadde koşullarını sağlayan “GMO Free Turkish Cotton” asıl ve yan ürünlerinden oluşmalı ve bu yüzde (%100) oranı ürün bileşim etiketinde verilmelidir.

3.2. Bu standarda göre etiketlenecek **karma tekstil ve hazır giyim ürünlerinin pamuklu içeriğinin tamamı (%100’ü)**, bu standardın ham madde koşullarını sağlayan “GMO Free Turkish Cotton” pamuk asıl ürünlerinden oluşmalı, **ayrıca ürün en az %50 pamuk içermeli** ve içerikteki pamuk oranı ürün bileşim etiketinde verilmelidir. Bu hesaplama ürün üzerinde bulunan aksesuarlar dahil edilmez. Karma ürünlerin, “GMO Free Turkish Cotton” dışında kalan kısmı diğer doğal lifler (keten, yün, vs.) ile yeni veya yenilenmiş sentetik ve doğal liflerden oluşmuş olabilir.

3.3. Sertifikasyon kuruluşu tarafından şüphe duyması halinde gerekçe açıklamak koşuluyla ve standart sahibince uygun bulunan durumlarda, bu standarda göre etiketlenecek **saf ve karma, tekstil ve hazır giyim ürünlerinden** numune alınarak pamuk içeriklerinde **GMO var/yok analizi** uygulanabilir. Bu analiz sonucunun “**GMO Free Turkish Cotton**” olarak **kabulü için eşik değer “ürünün pamuk içeriğinin yüzde onudur (%10)”**. Analiz sonucunda ilgili örnekte dış etkenlerden kaynaklanan GDO bulaşmasının saptanması halinde, bu bulaşma yüzde on ve altında bir oranda ise ilgili tekstil ve hazır giyim ürününün pamuk içeriği “GMO Free Turkish Cotton” standardına uygun ürün kabul edilir ve ürüne “GMO Free Turkish Cotton” etiketini kullanma hakkı verilir; dış kaynaklı bulaşmanın yüzde on

eşik değerinin üstünde olması durumunda ise, ilgili tekstil ve hazır giyim ürününün pamuk içeriği “GMO Free Turkish Cotton” standardına uygun ürün olarak kabul edilmez ve ürüne “GMO Free Turkish Cotton” etiketini kullanma hakkı verilmez.

3.4. Bu standarda göre etiketlenecek, **Tekstil ve Hazır Giyim dışındaki, saf ve karma diğer sanayi ürünlerinin (Bitkisel yağ ve diğer gıda ürünleri, hayvan yemleri, temizlik malzemeleri, medikal ve kozmetik ürünler, vs.) pamuklu içeriklerinin tamamı (% 100)**, bu standardın ham madde koşullarını sağlayan “GMO Free Turkish Cotton” pamuk asıl ve yan ürünlerinden oluşmalıdır.

3.5. Sertifikasyon kuruluğu tarafından şüphe duyması halinde gerekçe açıklamak koşuluyla ve standart sahibince uygun bulunan durumlarda bu standarda göre etiketlenecek, saf ve karma, **Tekstil ve Hazır Giyim dışındaki diğer bütün sanayi ürünlerinden** numune alınarak pamuk içeriklerinde **GMO var/yok analizi** uygulanabilir. Bu analiz sonucunun “**GMO Turkish Cotton**” olarak kabulü için eşik değer “**ürünün pamuk içeriğinin binde dokuzdur (%0.9)**”. Analiz sonucunda ilgili örnekte dış etkenlerden kaynaklanan GDO bulaşmasının saptanması halinde, bu bulaşma binde dokuz ve altında bir oranda ise ilgili sanayi ürününün pamuk içeriği “GMO Free Turkish Cotton” standardına uygun ürün kabul edilir ve ürüne “GMO Free Turkish Cotton” etiketini kullanma hakkı verilir; dış kaynaklı bulaşmanın binde dokuz eşik değerinin üstünde olması durumunda ise, ilgili sanayi ürününün pamuk içeriği “GMO Free Turkish Cotton” standardına uygun ürün olarak kabul edilmez ve ürüne “GMO Free Turkish Cotton” etiketini kullanma hakkı verilmez.

3.6. Sertifikalı firma bu standart kapsamında üretimini ya da satışını gerçekleştireceği ürün gruplarını, ürün içeriğinde bulunan bu standarda ait hammadde miktarlarını içerecek şekilde belirlemeli ve bunları güncel tutmalıdır.

4. ETİKETLEME KRİTERLERİ

4.1. Sertifikalı firma tarafından üretilen ve/veya satılan GMO Free Turkish Cotton Standardı ürünlerinde, aşağıdaki kriterleri sağlayan etiketler bulunmalıdır.

- Üründe kullanılan "GMO Free Turkish Cotton" hammaddesinin toplamdaki payı (%)
- Sertifikasyon kuruluşu tarafından verilen üretici lisans numarası
- Standardın ismi; "GMO Free Turkish Cotton Standart"
- Son üretici tarafından verilen ürün kod numarası (lot, parti, sipariş no. vb.)
- GMO Free Turkish Cotton Standardı logosu (İsteğe bağlı):

Hammatde İçin

Nihai Ürünler İçin

5. AYIRMA VE TANIMLAMA

5.1. Standart kapsamında ki bütün ham maddeler, mamul ve yarı mamuller, içeriğinin değişmesi önlenerek şekilde taşınmalı, işlenmeli ve depolanmalıdır.

5.2. GMO Free Turkish Cotton Standardı ham maddeleri, mamul ve yarı mamulleri depolama, işleme ve taşıma sürecinde açık bir şekilde etiketlenerek tanımlanmalıdır.

6. İZLENEBİLİRLİK İLKELERİ

6.1. GMO Free Turkish Cotton Standardında hammaddelerine ve bu standart kapsamında satılan ürünlere eşlik eden nakliye faturası veya belgesi (irsaliye, vb.) gibi evraklar mevcut olmalıdır.

6.2. Sertifikalı firma, standart kapsamında satılan ürünlerinin fatura ve taşıma belgelerinde aşağıdaki ifadelerin yer alıyor olmasını sağlamalıdır.

A – Sertifikalı firmanın adı ve adresi

B – Müşterinin adı ve adresi

C – Belgenin hazırlanma tarihi, doküman numarası

D – Ürün tanımlaması

E – Satılan Ürünün miktarı

F – Üründe içeriğinde bulunan “GMO Free” ham madde yüzdesi

G – Ürün kimlik numarası (parti, lot vb.)

H – Standardın ismi "GMO Free Turkish Cotton Standard"

7. GELEN ÜRÜNÜN KONTROLÜNE İLİŞKİN İLKELEER

7.1. Mamul ve yarı mamul alıcıları, alım yapmadan önce, üretici ve/veya satıcıların, geçerli GMO Free Turkish Cotton Standardı, Kapsam Sertifikalarını doğrulamakla yükümlüdür.

7.2. Sertifikalı firma tedarik edilen “GMO Free Turkish Cotton” ham madde miktarını takip etmeli ve kayıt altına almalıdır.

7.3. Alıcı sertifikalı firma alımda aşağıdakileri kontrol etmekle yükümlüdür:

- Paket ve konteynerin bütünlüğü ve sağlamlığını
- Gelen ürüne eşlik eden belgelerin ve etiketlerin standart kriterlerine ve ürün içeriğine uygunluğunu
- Gelen ürünün genel durumu ve kalitesi ve niteliğinin doğruluğunu
- Gelen ürünün miktarını Gelen ürüne ilişkin yapılan kontrollerden çıkacak sonuç, sertifikalı firma tarafından kayıt altına alınmalıdır. Kontrol sonucunda bir uyumsuzluk kuşkusu varsa, bu ürünün işlenmesine şüpheler giderilene kadar başlanmamalıdır.

8. ÇEVRE KRİTERLERİ

Bu standarda göre sertifikalandırılacak ve denetim yapacak firma ve kuruluşlar faaliyetlerini, 9/8/1983 tarih ve 2872 Sayılı Çevre Kanunu ve bu kanunla ilgili Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütüyor ve bu bağlamda aşağıda sıralı çevresel kriterleri karşılıyor olmalıdır:

8.1. Organizasyon çevre etkisi konusunda yerel yasalara uyumluluğunu, gerekli izinler ile göstermekle yükümlüdür.

8.2. Sertifikasyon kapsamındaki tüm ünitelerin yönetim tarafından onaylanmış yazılı bir çevre politikası olmalıdır. Bu politika kuruluşun genel çevre faaliyetlerini, prensiplerini, amaç ve hedeflerini içerecek şekilde olmalıdır.

8.3. Organizasyon atıklarının tanımlandığı, depolama koşulları ve bertaraf yöntemlerinin belirlendiği bir atık yönetim planı oluşturmalıdır.

8.4. Tüm atıklar yerel resmi otoritelerin kabul ettiği şekliyle uzaklaştırılıyor ve bertaraf ediliyor olmalıdır.

8.5. Islak işlem yapan veya evsel atık dışında tehlikeli atık su çıktısı bulunan üniteler, yerel resmi otoritelerin kabul ettiği arıtma yöntemini kullanıyor olmalıdır. Dahili arıtma tesisi bulunan ünitelerin arıtma analiz sonuçları resmi otoritelerin kabul ettiği limit değerlere uygun olmalıdır.

9. SOSYAL KRİTERLER

Bu standarda göre sertifikalandırılacak ve denetim yapacak firma ve kuruluşlar faaliyetlerini, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal ve çalışma yaşamıyla ilgili meri mevzuatına uygun olarak yürütüyor ve bu bağlamda aşağıda sıralı kriterleri karşılıyor olmalıdır:

9.1. Zorunlu ya da borçlandırılmış işgücü kullanılamaz.

9.2. İşveren İşçilerden “depozito” veya kimlik belgelerini teslim etmelerini talep edemez ve işçiler makul bir uyarı süresi sonunda işyerinden ayrılabilirler.

9.3. Herhangi bir şekilde çocuk işçi istihdam edilemez. Şirketler çalışmakta olduğu saptanan tüm çocukların kaliteli bir eğitime katılması ve artık çocuk olarak değerlendirilemeyeceği bir yaşa kadar orada kalmasını sağlama üzere, söz konusu bu çocukların eğitimini sağlamakla yükümlüdür. “çocuk” ve “çocuk işçi” terimlerinin yorumlanması dahil ILO standartlarının ilgili hükümleri (C138, C182) dikkate alınacaktır.

9.4. 18 yaşın altındaki genç insanlar akşamları ve tehlikeli işlerde çalıştırılmazlar.

9.5. İşe almada, ücret ödemede, eğitime katılmada, teşvikte, ve emekliye ayırmada; ırk, sosyal sınıf, ulus, din, yaş, özür, cinsiyet, medeni hal, cinsel tercihler, sendika üyeliği veya politik ilişkilere dayanan hiçbir ayrımcılık uygulanamaz.

9.6. Fiziksel istismar veya disiplin, fiziksel taciz tehdidi, cinsel veya diğer tacizler veya sözlü taciz veya diğer gözdağı verme şekillerinin her biri yasaktır.

9.7. Organizasyon, çalışanlara güvenli ve hijyenik çalışma ortamı sağlamalıdır. Olası tüm tehlikelere karşı önceden gerekli ve yeterli önlemler alınmalıdır.

9.8. Organizasyon, çalışanlara düzenli sağlık ve güvenlik eğitimlerini verilmelidir. Verilen eğitimler kayıt altına alınmalıdır.

9.9. Organizasyon tarafından çalışanlara temiz içme suyu, soyunma odaları, tuvalet, dinlenme ve yemek yeme alanları gibi ihtiyaçlarını giderecek uygun imkanlar sağlanmalıdır.

9.10. Tüm çalışanlara çalışma koşulları ve ücretleri hakkında yazılı bilgi verilmelidir.

9.11. Yukarıda belirtilen gereklilikler dışında tüm uygulamalar ulusal yasalara göre şekillendirilmelidir.

9.12. Firma Etik İş Ahlakına uygun hareket etmelidir.

10. NUMUNE ALMA VE TEST KRİTERLERİ

10.1. Sertifikasyon kuruluşu tarafından şüphe duyması halinde gerekçe açıklamak koşuluyla ve standart sahibince uygun bulunan durumlarda GMO testi için "ISO 1130" metoduna uygun olarak numune alır.

10.2. GMO testi "ISO 17025" e göre akredite olan laboratuvarlar tarafından "ISO IWA 32: 2019" metoduna uygun olarak yapılır.

11. LOGO KULLANIM KRİTERLERİ

GMO Free Turkish Cotton Standardına ait hammaddeyi işleyen ve ticaretini yapan sertifikalı tüm firmalar ürünlerinde kullanacakları etiketlerde standart logosunu ilgili sertifikasyon kuruluşundan onay alarak kullanabilirler. Logo kullanım hakları standardı oluşturan kurumlara aittir ve izinsiz kullanılamaz. Ürün üzerinde kullanılan logo 10 mm den küçük olamaz.

12. GEÇİCİ MADDE:

Bu standart iki aşamada uygulamaya konulacaktır:

- Önce **GDO'suz pamuğun lif asıl ürünü ile lif kökenli yan ürünlerinin (telef vs.)** ham madde olarak kullanıldığı tekstil, hazır giyim, kozmetik vd. sanayi ürünlerinin etiketlenmesi ile başlayacak,
- Daha sonra, gerekli olması halinde standartta yapılacak ek düzenlemelerle, kapsamdaki diğer ürünlerin, **GDO'suz pamuğun çiğit asıl ürünü ile çiğit kökenli yan ürünlerin (havsız –delinte- tohum, bitkisel yağ ve türevleri (kozmetikler, eczalar, yalıtkanlar vs.), küspe ve türevleri (un, yem, organik gübre vs.), linter ve türevleri (gıda ambalajı, plastikler, film, kağıt vs.))** ham madde olarak kullanıldığı tohumculuk, gıda, yem, organik gübre, kozmetik, temizlik vd. sanayi ürünlerinin etiketlenmesi süreci devreye alınacaktır.

EKLER:

1. TANIMLAMALAR

Ulusal Pamuk Konseyi (UPK): 5488 sayılı Tarım Kanununun 11. Madde hükmü uyarınca 05.04.2007 Tarih ve 26484 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Ulusal Pamuk Konseyi

Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik”e dayalı olarak kurulmuş, tüzel kişiliğe haiz bir “Sivil Toplum Kuruluşu”dur.

İzmir Ticaret Borsası (İTB): 1891 yılında kurulmuş ve faaliyetlerini 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu’na göre yürütmekte olan kamu tüzel kişiliğe sahip kurumdur.

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçı Birliği (İTHİB): 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 3 Temmuz 2009 tarihli 27277 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İTHİB ise, 6000’in üzerinde üyesiyle Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracatçılarını temsil eden 61 İhracatçı Birliği’nden biridir.

GDO’suz Pamuk A.Ş.: “GMO Free Turkish Cotton” standart markası ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek ve yürütülmesini sağlamak amacıyla İzmir Ticaret Borsası ve Ulusal Pamuk Konseyi ortaklığında 03.03.2021 tarihinde kurulmuştur.

Sertifikasyon Kuruluşu: “TS EN ISO 17065” standardına göre akredite olmuş ve ‘GDO’suz Pamuk A.Ş. tarafından yetkilendirilmiş denetim ve belgelendirme kuruluşlarını ifade eder.

Sertifika: Belgelendirme sürecinde, firma ve ürünlere ait 2 tip sertifika, sertifikasyon kuruluşu tarafından yayınlanır. Bunlar;

1.Kapsam Sertifikası: Sertifikasyon kuruluşu tarafından denetim sonuçlarının uygun olması durumunda yayınlanan, Sertifikasyon talebindeki firmanın GMO Free Turkish Cotton Standardına uygunluğunu gösteren belgedir.

2.Transaction Sertifikası: Sertifikalı firmanın, GMO Free Turkish Cotton Standardı kapsamında satışını gerçekleştirdiği ürünlerinin, bu standart kapsamında olduğunu gösteren sertifikasyon kuruluşu tarafından yayınlanan belgedir.

Pamuk Asıl ürünleri: Kütlü pamuğun çırçırlanması sonucunda ortaya çıkan lif (mahlıç) ve çiğit (Havlı pamuk çekirdeği-tohumu).

Pamuk Yan Ürünleri: Pamuk asıl ürünlerinin işlenmesi sürecinde ortaya çıkan ikincil ve üçüncül ürünler.

Lif Kökenli Yan ürünler: Lifin tekstil, hazır giyim vd. sanayile Çiğit rde işlenmesi sürecinde ortaya çıkan ikincil ve üçüncül ürünler: atık materyal (telefon) ve türevleri, dokumasız ürünler, medikal malzemeler, geri dönüştürülmüş pamuk elyafı.

Çiğit Kökenli Yan Ürünler: Çiğitin (havlı pamuk çekirdeği/tohumu) değişik sanayilerde işlenmesi sürecinde ortaya çıkan ikincil, üçüncül ürünler (havsız/delinte çekirdek/tohum, bitkisel yağ ve türevleri (kozmetikler, eczalar, yalıtkanlar vs.), küspe ve türevleri (un, yem, organik gübre vs.), linter ve türevleri (gıda ambalajı, plastikler, film, kâğıt vs.)

Diğer Doğal Elyaf: Pamuk dışında protein bazlı hayvansal elyaflar (koyun yünü, keçi kılı, vs.), salı bazlı (ipek), bitkisel esaslı (keten, kenevir, jüt, vs.) elyaflar.

Sentetik Elyaf: Sentez yoluyla üretilen polimerlerden kimyasal lif çekim yöntemleri kullanılarak elde edilen PES, PAC, Elastan vb. gibi elyaflar.

Rejenere Elyaf: Yapımında başlangıç maddesi olarak doğal hammadde (selüloz veya protein) kullanılan, kimyasal işlemlerle esas molekül yapısı bozulmadan elde edilen elyaflar ile yeni veya yenilenmiş sentetik ve doğal liflerdir.

Denetim: Sertifikasyon kuruluşu tarafından yılda en az bir kez, sertifikasyon talebindeki firmanın fiziksel olarak görülmesi ve GMO Free Turkish Cotton Standardı şartlarına uygunluğunun tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen kontroller.